

Libanon, militserne og den uendelige strøm af våben

Af Lars Erslev Andersen

I takt med, at konfrontationerne mellem den libanesiske hær og den sunnimuslimske islamistiske gruppe Fatah al-Islam trods forsøg på våbenhvile fortsætter, vokser spekulationerne om, hvem der bag kulisserne har finansieret og bevæbnet gruppen. Overordnet er der to teorier, nemlig for det første, at det er Syrien, som i et forsøg på at forpurre planerne om etablering af et FN Tribunal til at føre sag mod den tidligere libanesiske premierministers Rafik Hariris mordere, forsøger at skabe frygt om en ny borgerkrig ved at fremprovokere konflikten. Indtrykket i FN er, at det var Syrien, som stod bag mordet, hvorfor et Tribunal ville ende med at udpege den syriske regering som ansvarlig med skrappe sanktioner og yderligere international isolation som resultat.

En situation som den syriske præsident Basher al-Assad vil gøre alt for at undgå, navnlig på et tidspunkt, hvor Syrien kunne håbe på at være på vej tilbage i den internationale varme igen. Et håb, der begrundes i, at stærke kræfter i USA over for Bush regeringen argumenterer med, at amerikanske tilnærmelser til og forhandlinger med Syrien er nødvendige, hvis krisen i Irak skal begrænses. Et synspunkt, der fik yderligere politisk tyngde ved, at demokraten Nancy Pelosi, formand for Repræsentanternes Hus i den amerikanske kongres, officielt besøgte Damaskus i begyndelsen af april netop med henblik på at høre den syriske præsidents holdninger til situationen i Irak. Efter års store problemer både på hjemmefronten og i høj grad internationalt kunne den syriske præsident således sole sig i den betydning, hans far i overmål var blevet tilkendt og i det perspektiv ville et Tribunal med risiko for at blive dømt for mordet på et andet lands tidligere regeringsleder være alt andet en velkommen.

I de 15 år, Syrien helt styrede Libanons sikkerhedspolitik var det syrerne, der kontrollerede de palæstinensiske grupper i flygtningelejrene, som Libanons regering helt var forment adgang til. I den periode knyttede Syrien navnlig tæt kontakt til de palæstinensiske grupper, som var imod enhver forhandling med Israel uanset om dette skete på sekulært nationalistisk eller et islamistisk grundlag. Sammen med Syrien var de grupper i strid opposition til Arafats Fatah, der nu ledes af den palæstinensiske præsident Mahmoud Abbas, fordi Fatah forhandlede med Israel og USA om en løsning på Palæstina-konflikten. Det er de samme palæstinensiske grupper i Libanons flygtningelejre, der var indædt modstander af, at Syrien i 2005 blev tvunget ud af Libanon og de har derfor fastholdt en kontakt til den syriske efterretningstjeneste. Fatah al-Islam er en udbrydergruppe

af den syrisk støttede Fatah al-Intifada, men mens Syrien officielt benægter enhver forbindelse til Fatah al-Islam, ser Libanon den som slet og ret en del af den syriske efterretningstjeneste og som et redskab til både at fastholde syrisk indflydelse i Libanon og skræmme libanenserne fra at støtte oprettelsen af Tribunalet.

Den anden teori siger modsat, at Fatah al-Islam får støtte, penge og våben fra dele af den libanesiske regering samt at finansieringen kommer fra Saudi-Arabien med amerikansk godkendelse. Denne teori er navnlig blevet fremsat af den kendte amerikanske journalist Seymour Hersh i bladet *The New Yorker* i en artikel fra marts i år. Hersh er kendt for at have et særdeles solidt netværk af kilder i det amerikanske sikkerhedsapparat og han kan således henvise til såvel navngivne som unavngivne kontakter i Pentagon, CIA og det amerikanske udenrigsministerium. Hans teori får yderligere næring ved, at den amerikanske TV kanal ABC i mere generelle vendinger har fremsat samme tanker, ligesom David Samuels i artiklen "Grand Illusions" i det næste nummer af *The Atlantic Monthly*, der udkommer i juni, ligeledes i sit store portræt af den amerikanske udenrigsminister Condoleezza Rice's forstærkede rolle i udformningen af USA's nye Mellemøstpolitik flere gange henviser til USA's hemmelige operationer i Irak, Iran, Det Palæstinensiske Selvstyre og Libanon. Operationerne organiseres i samarbejde med Saudi-Arabien, der også finansierer operationerne.

I betragtning af, at Fatah al-Islam er en stærkt fundamentalistisk gruppe, der bekender sig salafismen, en politisk ideologisk fortolkning af Islam, der hævder at have patent på sandheden og dømmes alle inklusive shiamuslimer som vantro og som samtidig er stærkt anti-amerikansk og anti-israelsk, kan det virke som helt uden hold i virkeligheden, at USA indirekte skulle støtte gruppen. Ikke desto mindre tages teorien alvorligt af mange, fordi den forekommer sandsynlig dels på grund af situationen i Mellemøsten efter Libanon-krigen sidste år, dels med henvisning til den officielle støtte, USA aktuelt står bag til sunnimuslimske militser andre steder i Mellemøsten og endelig dels fordi USA tidligere, ikke mindst i 1980'erne i Latinamerika, Afrika og Afghanistan, har stået bag lignende operationer, der over i købet har været ledet af nogle af de personer, der i dag er placeret i magtfulde stillinger som f.eks. Elliot Abrams, der er vice National Sikkerhedsrådgiver og John Negroponte, som er chef i Udenrigsministeriet.

Efter Libanon-krigen er USA's prioritering i Mellemøsten at isolere Iran, at stabilisere situationen i Irak og at holde Syrien ude af Libanon. Iran skal forhindres i at udvikle atomvåben og presses ud af

Irak, ligesom den forøgede iranske indflydelse i hele regionen skal bekæmpes. Generelt har der været to strategier til at opfylde dette mål, nemlig enten at forhandle med Iran, som den såkaldte Baker-Hamilton rapport anbefalede i december sidste år, eller ved at forberede en krig mod Iran som dele af Bush-regeringen, navnlig omkring vicepræsidenten Richard Cheney, har arbejdet for. Condoleezza Rice har med støtte fra forsvarsministeren Richard Gates arbejdet for en tredje strategi, der går ud på at lægge maksimalt pres på Iran med henblik på at tvinge landet enten til at give efter i forhandlinger eller til at få magtapparatet til at smuldre indefra. Sunnimuslimske regimer i Jordan og navnlig i Saudi-Arabien er stærkt bekymrede ved udsigten til større iransk og shiamuslimsk indflydelse i regionen og dominans i Irak, som de frygter, kan være resultatet af en eventuel amerikansk tilbagetrækning fra Irak. Et modtræk er at støtte sunnimuslimske militser, der er fjendtlig indstillet overfor shiaislam. Det er de salafistiske grupper. En mobilisering af disse grupper kan i regionen generelt bruges som modvægt mod den forøgede iranske og shiamuslimske indflydelse og i Libanon som front mod Hizbollah.

Officielt støtter USA militser i Gaza, der skal danne modvægt til en anden af Irans allierede, nemlig Hamas. Her er der ikke tale om salafistiske grupper, men om den palæstinensiske præsidents sikkerhedsstyrker. I Washington er det ydermere en offentlig hemmelighed, at USA støtter sunnimuslimske grupper i Irak, Iran og Pakistan med henblik på at lægge pres på Iran. Dertil kommer som nævnt, at USA i ganske mange aktioner under den Kolde Krig og i flere tilfælde med saudiarabisk hjælp aktivt støttede og trænede partisanbevægelser.

Meget kan således tale for, at USA er involveret i at kanalisere penge og støtte til grupper som set i andre perspektiver bestemt ikke har den samme dagsorden som amerikanerne. Ikke desto mindre kan der være grund til en vis grad af skepsis, som f.eks. den, redaktøren af den libanesiske avis *The Daily News* Michael Young, har givet udtryk for. Han mener, at Hersh ligger under for syrisk spin og at der ikke i hans artikel leveres dokumentation for påstanden om, at den libanesiske regering støtter de salafistiske grupper i de palæstinensiske flygtningelejre. Faktisk giver det heller ingen mening, når der er tale om lige præcis Fatah al-Islam, hvis dagsorden i første omgang er at kæmpe mod en afvæbning af de libanesiske militser og i anden omgang at sikre Syrien en vis indflydelse. Her deler gruppen dagsorden og retorik med Hizbollah. Men som den franske forsker Bernard Rougier, der har gennemført omfattende feltstudier blandt sunnimuslimske grupper i de palæstinensiske flygtningelejre i Libanon, har påpeget, er det eneste fællesskab, salafisterne har

med Hizbollah, netop fjendskabet mod USA og Israel samt modstanden mod afvæbning. Neden under dette strategiske mål er deres foragt for shiamuslimer ligeså stort som deres had mod USA, hvorfor de absolut intet fællesskab har med den libanesiske regering.

Den mest nærliggende forklaring synes derfor at være den, Clintons toprådgiver i Mellemøstspørgsmål Martin Indyk har antydnet: Det korrekte i Hersh's analyse er, at USA i samarbejde med Saudi-Arabien og Libanons regering har iværksat et hemmeligt program, der tager sigte på at støtte sunnimuslimske militser og bevægelser overalt i Mellemøsten, herunder i Libanon, med henblik på at bekæmpe Irans og shiamuslimerne stadig større rolle, men det forkerte er, at pengene med amerikansk vidende havner i lommerne på en gruppe som Fatah al-Islam. Sandheden er, at det er plat umuligt i sådanne hemmelige operationer at sikre fuld kontrol med alle transaktioner og at der derfor er risiko for, at pengebeløb havner i de forkerte lommer, dvs. hos salafisterne. I så fald kan det ikke udelukkes, at Fatah al-Islam og lignende grupper ad gedulgte kanaler både har fået saudiarabisk, libanesisk, amerikansk – og syrisk støtte. Hårdt presset må Condoleezza Rice i den nævnte artikel i *The Atlantic Monthly* indrømme, at træningen af Fatahs sikkerhedsstyrker risikerer at føre til militarisering af det palæstinensiske samfund. Den samme risiko er naturligvis til stede i Libanon, når USA og Saudi-Arabien yder betydelig – såvel åben som hemmelig – militær hjælp til landets regering, der bestemt ikke har monopol på hverken vold eller magt i det borgerkrigsplagede land. Også her kan våbnene ”havne i gaderne”. Det gælder naturligvis også de våben, Syrien og Iran sender ind i Libanon. Faktum er, at alle militser inklusive den libanesiske hær er i gang med en heftig oprustning. Lad os håbe, de Gode vinder.